

Josep Mas-Pla "L'increment d'escassetat d'aigua al Pirineu afectarà tot el país"

ALBERT
PUNSOLA

(/AUTOR/ALBERT-

PUNSOLA-44)

Periodista

27/11/2017 - 11:36

Josep Mas-Pla és doctor en Geologia per la Universitat Autònoma de Barcelona (1988) i PhD en Hidrologia i Recursos Hídrics per la Universitat d'Arizona (EUA, 1993). Actualment és professor del Departament de Ciències Ambientals de la Universitat de Girona i Investigador Sènior al Institut Català de

Recerca de l'Aigua. Ha contribuït al Tercer Informe del Canvi Climàtic a Catalunya, editat pel CADS i l'IEC.

Vostè va participar a la Jornada Canvi Climàtic: present, futur i cicle de l'aigua que va tenir lloc el 31 d'octubre a Manresa. Quina valoració en fa d'aquest esdeveniment?

Evidentment les qüestions de canvi climàtic són complexes i no es poden explicar totes en un dia, però considero que està bé que es faci divulgació a escala local dels diferents temes que hi estan relacionats. Així, els tècnics i tots aquells que ho desitgin poden tenir un contacte directe amb les persones que ens dediquem a fer estudis.

Pensant en documents com el Tercer Informe de Canvi Climàtic, creu que poden arribar a tothom?

Quan se'ns demana un informe sempre té un caràcter tècnic, però això no ha d'excloure que sigui llegible i comprensible, com a mínim per aquells que han de prendre decisions. Per això és tant important que els municipis fomentin la divulgació en el sentit més ampli possible. És bo que algú vingui a una jornada com la de Manresa i ens preguntin directament sobre què significa una xifra determinada. No cal oblidar, en aquest context, la feina dels periodistes, que tenen també una responsabilitat en presentar un tema, el canvi climàtic, que ha vingut per quedar-se, i per tant és necessari que el públic en sigui conscient.

"Qualsevol acció que vagi encaminada a millorar la gestió d'aquest recurs ha de ser benvinguda, en la mesura que ens ajudarà a adaptar-nos a qualsevol situació que haguem d'afrontar durant el segle XXI, ja sigui puntual o continuada"

Pel que fa al món de la ciència, ¿creu que en aquest moment es té un coneixement suficient sobre com el canvi climàtic pot afectar la disponibilitat de recursos hidrològics?

No en sabem mai prou perquè estem parlant d'uns escenaris climàtics fets a partir d'uns models que es basen en unes hipòtesis determinades d'emissions de gasos d'efecte hivernacle a l'atmosfera que, en el nostre estudi,

arriben fins al 2050, un any que està molt lluny!. Nosaltres fem els nostres càlculs i la nostra recerca, tant en mitigació com en adaptació, però tot això s'ha d'anar actualitzant constantment. En el capítol d'hidrologia del Tercer Informe parlem del 2050, però també del 2021, que està molt més a prop. Jo voldria distingir entre els estudis de predicció o previsió, per una banda, i els estudis de gestió, per una altra. És important fer èmfasi en aquests darrers perquè a Catalunya no sobra aigua, de manera que la gestió s'ha de fer amb la màxima cura. Qualsevol acció que vagi encaminada a millorar la gestió d'aquest recurs ha de ser benvinguda, en la mesura que ens ajudarà a adaptar-nos a qualsevol situació que haguem d'afrontar durant el segle XXI, ja sigui puntual o continuada.

En relació als dos escenaris -2021 i 2050- sembla que les previsions pel que fa als recursos hidrològics són pitjors per al més proper. Com s'explica?

Hem agafat una metodologia de càlcul i l'hem aplicada exactament igual als dos anys. En aquesta metodologia hi hem hagut d'incorporar una sèrie d'incerteses. Una de les incerteses més rellevants és que per fer els càlculs ens hem basat en les mitjanes de precipitació anuals i això podria distorsionar el resultat final. Però, efectivament, les dades de reducció de disponibilitat d'aigua surten més elevades pel 2021. Entenc que el fet que les previsions siguin pitjors per d'aquí quatre anys pot descol·locar una mica, de tota manera, personalment prefereixo que el resultat hagi sortit així i no a l'inrevés.

Per què?

Perquè si no tothom diria que no val la pena preocupar-se, que falta molt de temps pel 2050, mentre que el 2021 és aquí mateix. D'aquesta manera es fa evident que és un tema que al tenim al davant i per tant és urgent començar-lo a tractar.

Quines són les regions de Catalunya que a priori patirien més per l'aigua en el segle XXI?

Les del sud de Catalunya, tant l'interior com el litoral, bàsicament per l'aridesa que presenten. A les conques de l'Ebre l'aigua que es fa servir per a regadiu ve dels canals que s'alimenten dels embassaments del Pirineu i Prepirineu. A les conques internes, l'aigua prové també dels embassaments de la zona pirinenca i de la gestió d'alguns recursos subterranis, i es destina fins a un 60% a l'abastament urbà, especialment a l'àrea metropolitana de Barcelona, Maresme, i regió de Girona. Per tant, tot i que en principi les zones més meridionals i àrides serien les més afectades, preocupa l'escassetat creixent al Pirineu perquè, encara que en termes absoluts no sigui la més important, afectarà tot el país. Si hi ha problemes a la capçalera de les conques això ens obliga a gestionar de manera diferent l'abastament.

"A la regió metropolitana, hi haurà problemes, sens dubte. Ara bé, cal subratllar que tant les administracions públiques com les companyies de l'aigua en són conscients i fan les seves previsions i estudis per garantir el subministrament"

Tenint en compte que el 70% de la població viu a la regió metropolitana, ens hem d'inquietar?

Hi haurà problemes, sens dubte. Ara bé, cal subratllar que tant les administracions públiques com les companyies de l'aigua en són conscients i fan les seves previsions i estudis per garantir el subministrament. Naturalment, es tracta que el garanteixin i que ho facin a uns preus raonables.

Creu que l'escassetat portarà irremissiblement a l'augment dels preus?

Si hi ha menys aigua se n'ha de fer una gestió més eficient i això implica inversions. ¿Aquestes inversions han d'estar finançades per l'administració o s'han de repercutir als usuaris? Aquí tenim un debat. Jo no m'atreveixo a pronunciar-m'hi perquè no és el meu tema. El que tinc clar és que aquest debat s'ha de posar damunt la taula immediatament: no es pot ajornar. Sí que voldria esmentar que opcions interessants per fer front a l'escassetat, com l'ús d'aigües regenerades o la dessalinització, són cares perquè comporten una despesa energètica important i fortes inversions. La qüestió es complica perquè -com pot veure- no es tracta només d'establir qui paga, sinó també de definir com es genera l'energia addicional necessària per fer possible aquestes alternatives. El debat de l'aigua és, sense cap mena de dubte, un debat també energètic, urbanístic, agrícola.

"El debat de l'aigua és, sense cap mena de dubte, un debat també energètic, urbanístic, agrícola"

Davant aquest futur que està dibuixant, caldrà modificar el nostre model agrícola?

Jo crec que a hores d'ara tot aquell conreu que s'ha pogut adaptar a una millor eficiència de reg ho ha fet. Per exemple, la pràctica totalitat dels fruiters de l'Empordà funcionen amb reg gota a

gota, perquè no només estalvien aigua sinó que la fruita té més qualitat. En altres casos, com l'arròs o el blat de moro, encara se segueixen utilitzant tècniques tradicionals de reg amb molt més consum

d'aigua. Hem de pensar en el marge econòmic que té el pagès en aquest tipus de conreus és limitat i això no li permet fer grans inversions per canviar el sistema. La futura planificació del model agrícola ha d'incorporar l'estalvi d'aigua procurant que els beneficis dels agricultors no caiguin.

¿El futur dels recursos hidrològics també hauria de posar en qüestió el model de creixement urbanístic?

Hi ha molts estudis –fets, els que conec, per investigadors de la UAB- que s'han centrat en les grans extensions urbanes de la perifèria de Barcelona. Aquestes zones residencials segueixen el model de casa amb jardí, piscina, i moltes vegades amb hort, que per cert és un gran consumidor d'aigua, fins i tot més que la piscina. En aquest context són molt interessants les iniciatives d'instal·lar doble canonada: una per l'aigua potable i una per l'aigua de menor qualitat, que es pot fer servir per usos com el reg.

"Les aigües grises es poden utilitzar, com deia, pel reg, o per altres usos domèstics que no requereixin necessàriament aigua potable. Hi ha municipis que ja adverteixen als propietaris de jardins que no es pot regar amb aigua potable"

La doble xarxa és encara incipient, però.

Ho és i s'hauria de potenciar molt més, sobretot a les noves urbanitzacions. Les aigües grises es poden utilitzar, com deia, pel reg, o per altres usos domèstics que no requereixin necessàriament aigua potable. Hi ha municipis que ja adverteixen als propietaris de jardins que no es pot regar amb aigua potable i altres, on hi ha moltes piscines

que per emplenar-les es demana als propietaris que ho facin amb un proveïdor d'aigua que la porta amb una cisterna. L'objectiu és restringir l'aigua potable a uns usos molt concrets. Aconseguir-ho seria un gran avenç.

Abans ha esmentat la qüestió de l'aigua regenerada. Podria aprofundir en el concepte i sobretot els usos d'aquest tipus d'aigua?

Un cop els usuaris hem fet servir l'aigua aquesta arriba a la depuradora, allà es tractada i es converteix en una aigua que té els requeriments per ser abocada a la llera. És l'aigua regenerada. No és apta per beure-la, però pot tornar al medi ambient amb garanties de qualitat i fer una funció ecològica que té molt de valor. En relació a l'aigua regenerada, actualment hi ha dues tendències. Una és portar-la fins als rius perquè mantinguin el cabal; de fet es diu, a tall irònic, que a Catalunya els rius no neixen a les fonts sinó a les depuradores. Aquesta opció implica indirectament la recàrrega de certs pous i aqüífers, que també és un objectiu molt interessant. Una altra tendència és portar l'aigua regenerada directament als aqüífers. Evidentment, cal mirar que hi arribi i s'infiltri en bones condicions. Com és prou conegut, avui a l'aigua que arriba a les depuradores hi ha restes de productes de neteja, de medicaments, i fins i tot, de drogues.

"Els aqüífers profunds són molt interessants perquè podrien ser una font complementària per disposar d'aigua si tenim en compte que els superficials sovint estan sobreexplotats. Dit això, hi ha un matís important: l'extracció de l'aqüífer profund ha de ser moderada perquè triga molt de temps en recarregar-se i per tant aquí es planteja una qüestió de sostenibilitat"

sobreexplotats. Dit això, hi ha un matís important: l'extracció de l'aqüífer profund ha de ser moderada perquè triga molt de temps en recarregar-se i per tant aquí es planteja una qüestió de sostenibilitat: no podem explotar el recurs més enllà de la seva capacitat de renovació. Jo penso que en determinats llocs, poder aprofitar l'explotació dels aqüífers profunds, sempre de manera raonable, insisteixo, contribuiria a disminuir la pressió actual sobre els aqüífers superficials que, d'altra banda, alimenten els rius quan no plou. Seria una mica més car fer-ho, i en la majoria dels casos obtindríem una aigua tant o més bona.

"Si mirem els efectes previstos del canvi climàtic veurem que la disponibilitat d'aigua caurà entre un 5% i un 15%"

els efectes previstos del canvi climàtic veurem que la disponibilitat d'aigua caurà entre un 5% i un 15%,

Creu que es té prou consciència de la importància dels aqüífers?

No. Per començar, en general, sol haver-hi una idea equivocada del que és un aqüífer. L'aqüífer no és l'aigua subterrània, sinó la formació geològica que pot contenir aigua i deixar-la fluir. N'hi ha de superficials i n'hi ha de profunds, que estan relacionats amb els rius. Els aqüífers profunds són molt interessants perquè podrien ser una font complementària per disposar d'aigua si tenim en compte que els superficials sovint estan

Hem oblidat durant massa temps aquests recursos locals?

Sí perquè ens hem acostumat totalment a que l'aigua arribi de lluny a través de les xarxes de distribució. Això ha provocat que a força llocs s'hagi deixat de gestionar l'aigua local. Si mirem

segons el punt del territori. Si aquests recursos locals que es van deixar d'explotar retornessin potser podrien cobrir un 5% o un 7% de la demanda. Per tant en el nou context climàtic adquireixen una gran importància.

Les administracions locals han de recuperar la gestió de l'aigua?

D'entrada, l'aigua és un bé públic que ha d'estar controlada per l'administració. Aleshores, partint d'aquesta constatació, es reclama que els ajuntaments facin tota la gestió de l'aigua. El problema està en què determinats ajuntaments no tenen l'estructura necessària per portar-ho a terme d'una manera eficient i és aquí on tradicionalment han entrat les companyies privades a fer aquesta gestió amb una capacitat tècnica més elevada. Òbviament s'ha de buscar que el benefici que tinguin aquestes companyies sigui raonable i que el servei que donin sigui impecable. Si això no es compleix, cal gestionar aquest servei per part de l'ajuntament. En el cas que un ajuntament tingui la capacitat tècnica i econòmica per fer-ho ell mateix, que ho faci. Cada municipi ha de valorar-ho tenint en compte aquests aspectes, sense oblidar que la visió social de l'aigua prevalgui davant de l'aigua com a negoci. No toca obtenir grans beneficis en la gestió d'un bé públic.

Categories: [Aigua \(/categories/aigua\)](/categories/aigua) [Canvi climàtic \(/categories/canvi-climatic\)](/categories/canvi-climatic)

Etiquetes:

[Tercer Informe del Canvi Climàtic a Catalunya \(/etiquetes/tercer-informe-del-canvi-climatic-a-catalunya\)](/etiquetes/tercer-informe-del-canvi-climatic-a-catalunya)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/josep-mas-pla-lincrement-descassetat-daigua-al-pirineu-afectara-tot-el-pais>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/josep-mas-pla-lincrement-descassetat-daigua-al-pirineu-afectara-tot-el-pais>)

Relacionats

Notícia

Clam per una gestió natural del litoral per evitar els efectes de temporals com el Gloria (/noticia/clam-per-una-gestio-natural-del-litoral-per-evitar-els-efectes-de-temporals-com-el-gloria)

(/noticia/clam-per-una-gestio-natural-del-litoral-per-evitar-els-efectes-de-temporals-com-el-gloria)

El temporal va provocar greus danys a la línia de costa i a les infraestructures turístiques i de comunicació terrestre i marítima, va afectar els ecosistemes marins i va aturar l'activitat pesquera.

Opinió

La pandèmia mundial de COVID-19 i una falsa sensació de seguretat (hídrica) (/opinio/la-pandemia-mundial-de-covid-19-i-una-falsa-sensacio-de-seguretat-hidrica)

Com en el cas de la COVID-19, en la gestió de l'aigua i dels impactes associats al canvi climàtic, ens veurem abocats a la gestió de la crisi (sequeres i inundacions cada vegada més intenses i freqüents), si no som capaços d'avançar cap a la gestió de riscos i oportunitats.

Notícia

El riu Besòs es recupera, el govern ho explica als alcaldes del Consorci (/noticia/el-riu-besos-es-recupera-el-govern-ho-explica-als-alcaldes-del-consorci)

(/noticia/el-riu-besos-es-recupera-el-govern-ho-explica-als-alcaldes-del-consorci) La

qualitat de l'aigua del riu ha estat un dels aspectes que ha tingut una recuperació més ràpida de manera que la contaminació ha pràcticament desaparegut del riu. El conseller de Territori i Sostenibilitat, Damià Calvet, explica que l'ACA amplia el seu pla de xoc per la contaminació que s'ha detectat en els pous d'aigua subterrània d'ús industrial.

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

Diputació
Barcelona

<http://www.diba.cat>

[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avis legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>

<http://www.twitter.com/xarxasost>

<http://youtube.com/xarxasost>

<rss.xml>